

**Forenklet melding om foretakssammenslutning
jf. konkurranseloven § 18 første ledd og meldepliktforskriften § 3 tredje
ledd bokstav b. og c.**

Boels Topholding B.V.
Riwal Holding Group B.V.

Partskonfidensielle opplysninger for Boels Topholding B.V. er markert med **grønn bakgrunn**

Partskonfidensielle opplysninger for Riwal Holding Group B.V. er markert med **blå bakgrunn**

Andre konfidensielle opplysninger er markert med **gul bakgrunn**

Konfidensielt
Inneholder forretningshemmeligheter

1. INVOLVERTE FORETAK

1.1 Boels Topholding B.V.

Navn: Boels Topholding B.V.
Org. nr.: 60885602 (KVK-nummer)
Adresse: Doctor Nolenslaan 140, 6136 GV Sittard, Nederland

Representert av:

Navn: CMS Kluge Advokatfirma AS
Kontaktperson: Henrik Nordling / Håvard Henriksen
Adresse: Postboks 1548 Vika, 0117 Oslo
Telefon: +47 966 25 414 / +47 979 17 385
E-post: henrik.nordling@cms-kluge.com / havard.henriksen@cms-kluge.com

1.2 Riwal Holding Group B.V.

Navn: Riwal Holding Group B.V.
Org. nr.: 23062680 (KVK-nummer)
Adresse: Galvanistraat 35, 3316 GH Dordrecht, Nederland

Representert av:

Navn: Group Legal Counsel
Kontaktperson: Nathalie van der Poel
Adresse: Galvanistraat 35, 3316 GH, Dordrecht, Nederland
Telefon: +31653827841
E-post: nathalie.van.der.poel@riwal.com

2. BESKRIVELSE AV FORETAKSSAMMENSLUTNINGENS ART

- (1) Foretakssammenslutningen består av at Boels Topholding B.V. (*Boels*) erverver enekontroll over Riwal Holding Group B.V. (*Riwal*).
- (2) Riwal kontrolleres i dag av ProDelta Investments Partners II B.V. (*ProDelta*), som eier 100 % av aksjene.
- (3) Den 8. mars 2024 inngikk Boels en aksjekjøpsavtale med ProDelta hvor Boels vil erverve 100 % av aksjene i Riwal (*Transaksjonen*). Boels vil oppnå enekontroll over Riwal etter Transaksjonen.
- (4) Transaksjonen vil med dette utgjøre en foretakssammenslutning i konkurranserettslig forstand.
- (5) I lys av partenes samlede omsetning i Norge (jf. punkt 5), utløser Transaksjonen meldeplikt til Konkurransetilsynet, jf. konkurranseloven § 18.

3. VILKÅR FOR FORENKLET MELDING ER OPPFYLT

- (6) Både Boels og Riwal operer på markedet for salg og utleie av bygge- og anleggsmaskiner i Norge. Foretakssammenslutning fører dermed til en horisontal overlapp. I tråd med markedsbeskrivelsen og konkurranseanalysen i punkt 7, vil Transaksjonen likevel ikke medføre at partene får en markedsandel mer enn 20 %.
- (7) På det nasjonale markedet for salg av bygge- og anleggsmaskiner vil partenes samlede markedsandel være under [REDACTED]. På det nasjonale markedet for utleie av bygge- og anleggsmaskiner vil partenes samlede markedsandel være omtrent [REDACTED]. Selv på det snevreste tenkbare markedet, herunder med en regional markedsavgrensning, overstiger ikke partenes samlede markedsandel 20 %.
- (8) Transaksjonen oppfylder dermed vilkårene for forenklet melding, jf. meldepliktforskriften § 3 tredje ledd bokstav b og c.

4. BESKRIVELSE AV DE INVOLVERTE FORETAKENE OG FORETAK I SAMME KONSERN

4.1 Boels konsernet

- (9) Boels-konsernet ble opprinnelig etablert i Nederland i 1977 som et lokalt utleieselskap av bygge- og anleggsmaskiner. Selskapet har blant annet gravemaskiner, sakselifter, gaffeltrucker, dumpere, stillas og flere maskiner innenfor ulike kategorier, som offshore, logistikk, adgangssystemer og konstruksjonsarbeid. Selskapet ekspanderte etter hvert utover Nederlands grenser, og konsernet har nå aktivitet i 27 land i Europa, med omtrent 8 500 ansatte.
- (10) Konsernet har i dag aktivitet i Norge, gjennom selskapet Cramo AS (*Cramo*), som ble kjøpt opp av Boels i 2020. Boels har ingen øvrig aktivitet i Norge utover Cramo.
- (11) For mer informasjon om Boels-konsernet, se hjemmesider på følgende link: <https://www.boels.com/en-nl>.

4.2 Cramo AS

- (12) Cramo AS (org.nr. 948 334 534) er et 100 % datterselskap av Cramo Oy, som er lokalisert i Vantaa, Finland. Cramo Oy eies videre 100 % av Boels Topholding B.V.
- (13) Cramo leier ut maskiner og utstyr til store og små prosjekter innen bygg og anlegg, industri og offentlig sektor i hele Norge. Cramo leier ut alt fra lifter og brakker til små og store bygge- og anleggsmaskiner. Cramo tilrettelegger for alle faser i kundens prosjekter og hjelper til med transport, service og planlegging
- (14) Cramo har 26 lokasjoner i Norge, fra Tromsø i nord til Kristiansand i sør. Cramo er også aktive utenfor Norge.
- (15) I 2022 hadde Cramo en samlet omsetning i Norge på MNOK 741. Melder vil nevne at Cramo ervervet BAS Maskinutleie AS i april 2023, se konkurransemelding *Cramo AS – BAS Maskinutleie AS* av 27. april 2023. BAS Maskinutleie hadde i 2022 en omsetning på MNOK 321.
- (16) Cramos foreløpige regnskapstall for 2023 tilsier en samlet omsetning på [REDACTED] i Norge. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert.
- (17) For mer informasjon om Cramo, se selskapets hjemmesider på følgende link: <https://www.cramo.no/no>.
- (18) Cramo Oy har et ytterligere datterselskap med virksomhet i Norge: Tool-Matic Norge AS (org. Nr. 984 494 734). Tool-Matic leier ut håndverksutstyr til personlig bruk, herunder eksempelvis snekkerverktøy, maleverktøy og verktøy til hagearbeid.
- ### 4.3 Riwal
- (19) Riwal er et nederlandsk selskap, og ble grunnlagt i 1968. Riwal er en utleier av primært løfteutstyr, herunder sakselifter, bomlift og spider lift. Selskapet har tilstedeværelse i 14 land, og nesten 1200 medarbeidere. Selskapet har hovedsakelig virksomhet i Europa, men har også global tilstedeværelse i blant annet India og Qatar.
- ### 4.4 Riwal Norge
- (20) Selskapet har aktivitet i Norge, gjennom Riwal Norge AS (org.nr. 891 223 862), som har en avdeling på Gjerdrum. Riwal Norge leier ikke ut lifter direkte til sluttbrukere, men tilbyr utleie til andre utleievirksomheter.
- (21) I 2022 hadde Riwal Norge en samlet omsetning på 142 MNOK.
- (22) Riwal Norges foreløpige regnskapstall for 2023 tilsier en samlet omsetning på [REDACTED] i Norge. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert.
- (23) For mer informasjon om Riwal Norge, se selskapets hjemmesider: <https://www.riwal.com/no/>.

5. OMSETNINGSTALL

(24) Partenes konsoliderte omsetningstall i Norge for 2022 er følgende:

Selskap	Omsetningstall
Boels (via Cramo AS)	1 062 MNOK ¹
Riwal (via Riwal Norge AS)	142 MNOK

6. FORETAKSSAMMENSLUTNINGEN VIL IKKE FØRE TIL NOEN NEGATIVE VIRKNINGER PÅ KONKURRANSEN

6.1 Beskrivelse av det relevante marked

(25) Begge parter er aktive i markedet for utleie av bygge- og anleggsmaskiner, og opererer som utleiere av ulike typer maskiner.

(26) EU-kommisjonen har i tidligere saker latt det stå åpent hvorvidt markedet for utleie av bygge- og anleggsmaskiner skal segmenteres ytterligere.² Det samme har de danske konkurransemyndighetene.³

(27) De franske konkurransemyndighetene har imidlertid segmentert produktmarkedet nærmere, primært etter funksjonsområde.⁴ Nederlandske konkurransemyndigheter har også hatt en lignende avgrensning av produkter etter funksjonsområde, hvor de blant annet har delt inn i i) «mobile elevating work platforms», ii) «general accessibility equipment», iii) «telehandlers and rough terrain forklifts», og iv) «forklift trucks».⁵ Melder mener at en avgrensning basert på produktgrupper er den snevrest tenkbare markedsavgrensningen, men at det ikke er grunn til å konkludere på den endelige avgrensningen ettersom foretakssammenslutningen ikke fører til noen negative virkninger selv på det snevrest tenkbare markedet.

6.2 Geografisk marked

(28) EU-kommisjonen har i sin praksis latt det geografiske markedet for utleie av bygge- og anleggsmaskiner stå åpent.⁶ De danske konkurransemyndighetene har i sin praksis uttalt at det geografiske markedet for utleie av bygge- og anleggsmaskiner som et minimum er nasjonalt, og kanskje også større enn dette.⁷ De franske konkurransemyndighetene har imidlertid holdt det åpent om enkelte av produktmarkedene er mindre enn nasjonale.⁸

¹ Konsolidert inkl. BAS Maskinutleie, se avsnitt 14.

² Se Kommisjonens avgjørelser av 24. mars 1998 i sak IV/M.1134 – *Tarmac/Bovis*, avsnitt 5, og av 14. januar 2011 i sak COMP/M.6020 – *ACS/Hochtief*, avsnitt 8-9.

³ Se sak MTF-18/19834 (G.S.V. Materieludlejning A/S / Ramirent A/S) fra Konkurrence- og forbrugerstyrelsen under punkt 3.1.1.

⁴ Se sak 15-DCC-132 fra Autorité de la concurrence (Loxam SAS / Hertz Equipment France) avsnitt 8.

⁵ Se sak 3233 fra ACM av 17. januar 2023, i sak *Pon / Geveke*, avsnitt 25-35

⁶ Se Kommisjonens avgjørelser av 24. mars 1998 i sak IV/M.1134 – *Tarmac / Bovis*, avsnitt 8.

⁷ Se sak MTF-18/19834 (G.S.V. Materieludlejning A/S / Ramirent A/S) fra Konkurrence- og forbrugerstyrelsen under punkt 3.1.2.

⁸ Se sak 15-DCC-132 fra Autorité de la concurrence (Loxam SAS / Hertz Equipment France) avsnitt 13.

7. KONKURRANSEANALYSE

7.1 Innledning

(29) Basert på tall fra European Rental Association Market Report 2023, anslås det totale norske markedet for utleie av bygge- og anleggsmaskiner å ha en samlet omsetning i 2022 på 9 742 MNOK.⁹ Markedet er fragmentert og er delt mellom ca. 340 ulike aktører.

Vedlegg 1: European Rental Association Market Report 2023

(30) Basert på en sortering på NACE-koder hos Proff, kan følgende aktører regnes som de 10 største i markedet:

Nr.:	Aktør:	Omsetning i 2022:
1	Ramirent AS	1 301 MNOK ¹⁰
2	Cramo AS	1 062 MNOK ¹¹
3	Utleiecompagniet AS	1 020 MNOK
4	Renta AS	867 MNOK
5	Rental Group Machine AS	484 MNOK
6	Rental.One AS	391 MNOK
7	Agder Rental AS	339 MNOK
8	Ramudden Norge AS	314 MNOK
9	DOKA Norge AS	308 MNOK
10	Rental Group Ekspert AS	260 MNOK

(31) Markedet omfatter hovedsakelig prosjektutleie og enkeltutleie. Ved prosjektutleie bestilles en rekke ulike produkter og løsninger til prosjektet samlet, mens for enkeltutleie bestilles det oftest 1-2 ulike produkter. Prosjektutleie er anslått å representere 80 % av markedet, og det er stort sett de største aktørene som primært dekker denne etterspørselen.

(32) På det overordnede markedet for utleie av bygge- og anleggsmaskiner vil partene ha en samlet markedsandel på [REDACTED]. Transaksjonen er ikke egnet til å ha noen betydning på markedet for utleie av bygge- og anleggsmaskiner.

(33) Som synliggjort i det følgende, vil uansett ikke en snevrere tilnærming til det geografiske markedet endre dette. Det bemerkes at Riwal Norge kun har tilstedeværelse i Oslo og omegn,

⁹ Se ERA Market Report, side 2.

¹⁰ Konsolidert inkl. Ramirent AS' datterselskap Stavdal AS.

¹¹ Konsolidert inkl. BAS Maskinutleie, se avsnitt 32 med videre henvisning.

gjennom sin beliggenhet på Gjerdrum. Partene vil oppnå en markedsandel på [REDACTED] i et regionalt marked for utleie av bygg- og anleggsmaskiner i Oslo og omegn.

- (34) Partene ønsker å bemerke at Riwal Norge ikke leier ut til slutt kunder, men kun til andre utleieselskaper. Cramo leier derimot kun ut til slutt kunder. Selv om vi har oppgitt en samlet markedsandel basert på partenes omsetning som andel av den totale omsetningen i markedet, er derfor partene ikke å anse som konkurrenter i markedet for utleie av bygge- og anleggsmaskiner. Dette vil også gjøre seg gjeldende i de ulike produktmarkedene som definert nærmere i det følgende.

7.2 Ingen markedsandeler over 20 % selv på snevrest tenkbare marked

7.2.1 Innledning

- (35) Hvordan markedet skal segmenteres i ulike typer eller grupper av produkter er ikke helt klart etter praksis fra ulike konkurransemyndigheter, men Melder har lagt til grunn at det er naturlig å gruppere produkter som pleier å etterspørres sammen.
- (36) I den etterfølgende konkurranseanalysen har Melder inndelt markedet for utleie i følgende produktkategorier hvor begge parter er aktive: mobile arbeidsplattformer og teleskoptrucker. Melder mener at dette samsvarer med tilnærmingen som er brukt av konkurransemyndighetene i andre europeiske land.

7.2.2 Markedet for utleie av mobile arbeidsplattformer

- (37) Mobile arbeidsplattformer – Lift – (Mobile Elevated Work Platform) er mobile maskiner, som brukes til å forflytte personer til arbeidsposisjoner der de skal utføre arbeid fra arbeidsplattformen. Personene kan stige av og på plattformen på bakkenivå, og så kan plattformen heves til ønsket arbeidshøyde. Dette inkluderer blant annet sakselifter og bomlifter. Maskinene ser typisk slik ut:

- (38) Melder anslår at dette markedet hadde en samlet omsetning i 2023 i Norge på omtrent MNOK 1 760. Tallene er basert på bransjekunnskap fra Melder, erfaring i markedet og informasjon hentet fra nettsider til øvrige aktører.
- (39) Cramo hadde i 2023 en omsetning i dette markedet på [REDACTED], som tilsvarer [REDACTED]. Dette gir en markedsandel på omtrent [REDACTED].

- (40) Riwal Norge hadde i 2023 en omsetning i dette markedet på [REDACTED], som tilsvarer [REDACTED]. Dette gir en markedsandel på omtrent [REDACTED].
- (41) Dette gir partene en samlet omsetning på [REDACTED]. Dette tilsvarer en markedsandel på [REDACTED].
- (42) Endringen i melderers markedsandel på grunn av foretakssammenslutningen er [REDACTED] da Riwal Norge [REDACTED], som kun leier ut til andre utleieselskaper. Det foreligger flere andre betydelige aktører i markedet, herunder Ramirent, Renta og Utleiecompagniet.
- (43) På det nasjonale markedet for utleie av mobile arbeidsplattformer, har partene altså [REDACTED] samlet markedsandel. Foretakssammenslutningen er derfor ikke egnet til å begrense konkurransen i markedet.

7.2.3 Markedet for salg av mobile arbeidsplattformer

- (44) Melder anslår at dette markedet hadde en samlet omsetning i Norge 2023 på minst 1 milliard NOK.
- (45) Cramo hadde i 2023 en omsetning i dette markedet [REDACTED], som tilsvarer [REDACTED].
- (46) Riwal Norge hadde i 2023 en omsetning i dette markedet på [REDACTED], som tilsvarer [REDACTED].
- (47) Dette gir partene en samlet omsetning på [REDACTED]. Dette tilsvarer en markedsandel på [REDACTED].
- (48) Som illustrert over har [REDACTED] i dette markedet.
- (49) Foretakssammenslutningen er derfor ikke egnet til å begrense konkurransen i markedet.

7.2.4 Markedet for utleie av teleskoptrucker

- (50) Med teleskoptrucker menes en maskin som er egnet for å løfte opp produkter til betydelige høyder. Til forskjell fra mobile arbeidsplattformer er teleskoptrucker tiltenkt å løfte produkter, og ikke mennesker. Teleskoptrucker er ofte stasjonære, altså ikke flyttbare, når de er i bruk, men de kan også være mobile. Se bilder av typiske teleskoptrucker for illustrasjon:

- (51) Melder anslår at det nasjonale markedet for utleie av teleskoptrucker er på omtrent 207 MNOK.
- (52) På det nasjonale markedet for utleie av teleskoptrucker, har Cramo en omsetning på [REDACTED] MNOK, som tilsvarer en markedsandel på omtrent [REDACTED]. Riwal Norge har en omsetning på [REDACTED] MNOK, som tilsvarer en markedsandel på omtrent [REDACTED].
- (53) Transaksjonen vil dermed føre til at Cramo oppnår en markedsandel på [REDACTED] i det nasjonale markedet for utleie av løftemaskiner. Foretakssammenslutningen er dermed ikke egnet til å påvirke konkurransen i dette markedet i noen grad.

7.2.5 Markedet for salg av teleskoptrucker

- (54) Begge parter har også noe salg av teleskoptrucker. [REDACTED]
[REDACTED] Samlet satt hadde partene en omsetning i dette markedet på [REDACTED]
[REDACTED] foretakssammenslutningen ikke er egnet til å påvirke konkurransen i markedet.

7.3 Vertikal overlapp

- (55) Partene bemerker at det foreligger en viss vertikal overlapp mellom partene.
- (56) Riwal Norge tilbyr som nevnt utleie av bygge- og anleggsmaskiner til andre utleievirksomheter. I 2023 hadde Riwal Norge en omsetning på [REDACTED] på utleie til andre utleievirksomheter.
- (57) Det er noe usikkerhet knyttet til hvor stort dette markedet er, men det anslås at det er minimum 200 MNOK. Riwal Norge har dermed [REDACTED] av utleiemarkedet til andre utleievirksomheter. Riwal Norge er dermed ikke en betydelig aktør i dette markedet, da flere av de store aktørene i markedet for utleie av bygge- og anleggsmaskiner også jevnlig leier ut til andre utleievirksomheter. Partene vil dermed ikke oppnå en markedsrett som på noen måte er egnet til å være en fare for at aktører blir utestengt fra å kunne leie maskiner fra utleievirksomheter i markedet.
- (58) På kundesiden er det som nevnt ca. 340 mulige utleievirksomheter som kan leie inn bygge- og anleggsmaskiner, og partene vil følgelig heller her ikke få noe markedsrett av betydning. Cramo har uansett ikke til vane for å leie inn maskiner av andre aktører, da Cramo innehar en betydelig maskinpark.
- (59) Foretakssammenslutningens vertikale overlapp i markedet for utleie av bygge- og anleggsmaskiner er dermed ikke egnet til å påvirke konkurransen i markedet.

8. KONKURRENTER, KUNDER OG LEVERANDØRER

- (60) En oversikt over partenes 5 største konkurrenter, kunder og leverandører i markedene med horisontal overlapp finnes vedlagt i **Vedlegg 2**.

Vedlegg 2: Oversikt over partenes største konkurrenter, kunder og leverandører

9. DE INVOLVERTE FORETAKENES SISTE ÅRSBERETNINGER OG ÅRSREGNSKAP

- (61) Årsberetninger og årsregnskap for Cramo og Riwal Norge fra siste regnskapsår er offentlig tilgjengelig via Brønnøysundregistrene.

Vedlegg 3: Årsregnskap Cramo

Vedlegg 4: Årsregnskap Riwal Norge

10. KONFIDENSIALITET

- (62) Forretningshemmeligheter er markert med grønn bakgrunn i denne meldingen, som dermed utgjør offentlig versjon når disse opplysningene er fjernet. Begrunnelse for unntak av forretningshemmeligheter er angitt i **Vedlegg 5**.

Vedlegg 5: Begrunnelse for unntak av forretningshemmeligheter

* * *

Med vennlig hilsen

Håvard Henriksen
Advokatfullmektig
CMS Kluge Advokatfirma AS